aglasem.com

FOR PUNJAB CLASS 6 PREPARATION

PSEB 6th Class Syllabus 2027 Social Science

EXAM	YEAR	TYPE	SUBJECT
Punjab Class 6	2027	Syllabus	Science

ਅਕਾਦਮਿਕ ਸਾਲ 2026-27

ਸਮਾਜਿਕ ਵਿਗਿਆਨ

ਸ਼੍ਰੇਣੀ-ਛੇਵੀਂ

ਭਾਗ-I

ਸਾਡਾ ਆਵਾਸ

1. **ਪ੍ਰਿਥਵੀ:- ਸੂਰਜ ਪਰਿਵਾਰ ਦਾ ਅੰਗ**
   - ਬ੍ਰਹਿਮੰਡ, ਸੂਰਜ,ਉਪਗ੍ਰਹਿ,ਚੰਨ,ਪੂਛਲ ਤਾਰੇ,ਛੋਟੇ ਗ੍ਰਹਿ, ਉਲਕਾ ਤੇ ਉਲਕਾ ਪਿੰਡ
   - ਧਰਤੀ-ਨੁਹਾਰ ਅਤੇ ਅਕਾਰ।
2. **ਧਰਤੀ ਦੀਆਂ ਗਤੀਆਂ**
   - ਦੈਨਿਕ ਗਤੀ- ਧਰਤੀ ਦੀ ਦੈਨਿਕ ਗਤੀ ਦੇ ਪ੍ਰਭਾਵ
   - ਧਰਤੀ ਦੀ ਵਾਰਸ਼ਿਕ ਗਤੀ -ਰੁੱਤ-ਤਬਦੀਲੀ (ਪਰਿਵਰਤਨ)।
3. **ਗਲੋਬ – ਧਰਤੀ ਦਾ ਮਾਡਲ**
   - ਅਕਸ਼ਾਂਸ਼(ਵਿਥਕਾਰ): ਪ੍ਰਮੁੱਖ ਵਿਥਕਾਰ, ਅਕਸ਼ਾਂਸ਼ ਦਾ ਮਹੱਤਵ,
   - ਦਿਸ਼ਾਂਤਰ (ਲੰਬਕਾਰ): ਦਿਸ਼ਾਂਤਰਾਂ ਦਾ ਮਹੱਤਵ
   - ਗਰਿਡ ਜਾਂ ਜਾਲ, ਜਾਲ ਦਾ ਮਹੱਤਵ
   - ਸਥਾਨਕ ਸਮਾਂ ਅਤੇ ਪ੍ਰਮਾਣਿਕ ਸਮਾਂ
   - ਧਰਤੀ ਦੇ ਤਾਪ-ਖੰਡ: ਊਸ਼ਣ ਤਾਪ ਖੰਡ,ਉੱਪ-ਊਸ਼ਣ ਤਾਪ ਖੰਡ,ਸ਼ੀਤ ਖੰਡ
4. **ਨਕਸ਼ੇ: ਸਾਡੇ ਕਿਵੇਂ ਮਦਦਗਾਰ**
   - ਨਕਸ਼ੇ ਸਾਡੀ ਮਦਦ ਕਿਵੇਂ ਕਰਦੇ ਹਨ
   - ਨਕਸ਼ਿਆਂ ਦੀਆਂ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਕਿਸਮਾਂ
   - ਨਕਸ਼ਿਆਂ ਦੇ ਜ਼ਰੂਰੀ ਤੱਤ,
   - ਪ੍ਰਮਾਣਿਕ ਚਿੰਨ੍ਹ
   - ਨਕਸ਼ਾ ਕਿਵੇਂ ਪੜ੍ਹਿਆ ਜਾਵੇ
5. **ਧਰਤੀ ਦੇ ਪਰਿਮੰਡਲ**
   - ਥਲ ਮੰਡਲ : ਭੂ-ਰੂਪ, ਥਲ ਮੰਡਲ ਦੀ ਮਹੱਤਤਾ, ਮਹਾਂਦੀਪ
   - ਜਲ ਮੰਡਲ : ਜਲਮੰਡਲ ਦਾ ਮਹੱਤਵ
   - ਵਾਯੂ ਮੰਡਲ
   - ਜੀਵ ਮੰਡਲ

6. ਸਾਡਾ ਭਾਰਤ:- ਸੰਸਾਰ ਵਿੱਚ

- ਸਥਿਤੀ
- ਗੁਆਂਢੀ ਦੇਸ਼
- ਰਾਜਨੀਤਿਕ ਢਾਂਚਾ
- ਭੌਤਿਕ ਵੰਡ: ਉੱਤਰ ਦੇ ਵਿਸਤਰਿਤ ਪਰਬਤ ਮਾਲਾ, ਉੱਤਰੀ ਮੈਦਾਨ, ਪ੍ਰਾਇਦੀਪੀ ਪਠਾਰ ਖੇਤਰ, ਤੱਟ ਦੇ ਮੈਦਾਨ, ਭਾਰਤੀ ਦੀਪ/ ਟਾਪੂ

ਭਾਗ-II

ਪ੍ਰਾਚੀਨ ਕਾਲ ਵਿੱਚ ਲੋਕ ਅਤੇ ਸਮਾਜ

7. ਪ੍ਰਾਚੀਨ ਇਤਿਹਾਸ ਦਾ ਅਧਿਐਨ-ਸ੍ਰੋਤ

- ਪੂਰਵ-ਇਤਿਹਾਸ ਕਾਲ ਅਤੇ ਇਤਿਹਾਸ ਕਾਲ
- ਇਤਿਹਾਸ ਦੇ ਸ੍ਰੋਤ- ਸਾਹਿੱਤਕ ਸ੍ਰੋਤ, ਪੁਰਾਤੱਤਵ ਸ੍ਰੋਤ, ਪ੍ਰਾਚੀਨ ਸਿੱਕੇ, ਸਮਾਰਕ, ਸ਼ਿਲਾਲੇਖ।

8. ਆਦਿ ਮਨੁੱਖ:- ਪੱਥਰ ਯੁੱਗ

- ਪੁਰਾਤਨ ਪੱਥਰ ਯੁੱਗ
- ਮੱਧ ਪੱਥਰ ਯੁੱਗ: ਅੱਗ ਦੀ ਖੋਜ, ਪਹੀਏ ਦੀ ਖੋਜ
- ਨਵੀਨ ਪੱਥਰ ਯੁੱਗ: ਮਨੁੱਖ ਉਤਪਾਦਕ ਦੇ ਰੂਪ ਵਿੱਚ, ਮਨੁੱਖ ਕਲਾਕਾਰ ਦੇ ਰੂਪ ਵਿੱਚ।

9. ਹੜੱਪਾ ਸੱਭਿਅਤਾ (3000 ਈਸਾ ਪੂਰਵ ਤੋਂ 1900 ਈਸਾ ਪੂਰਵ)

- ਪੰਜਾਬ ਵਿੱਚ ਹੜੱਪਾ ਸੱਭਿਅਤਾ
- ਨਗਰ ਯੋਜਨਾ
- ਸਮਾਜਿਕ ਜੀਵਨ
- ਆਰਥਿਕ ਜੀਵਨ
- ਧਰਮ
- ਕਲਾ ਅਤੇ ਲਿਪੀ
- ਸਿੰਧ ਘਾਟੀ ਸੱਭਿਅਤਾ ਦਾ ਪਤਨ।

10. ਵੈਦਿਕ ਕਾਲ (ਲਗਭਗ 1500 ਈਸਾ ਪੂਰਵ ਤੋਂ 500 ਈਸਾ ਪੁਰਵ ਤੱਕ)

- ਰਾਜਨੀਤਿਕ ਜੀਵਨ
- ਸਮਾਜਿਕ ਜੀਵਨ
- ਆਰਥਿਕ ਜੀਵਨ

- ਧਾਰਮਿਕ ਜੀਵਨ
- ਵਿਗਿਆਨ।

11. ਭਾਰਤ 600 ਈ.ਪੂ. ਤੋਂ 400 ਈ. ਪੂ.ਤੱਕ

- ਜਨਪਦ ਅਤੇ ਮਹਾਜਨਪਦ: ਮਗਧ ਦਾ ਉਥਾਨ, ਰਾਜਨੀਤਿਕ ਜੀਵਨ ਅਤੇ ਸ਼ਾਸਨ ਪ੍ਰਬੰਧ, ਸਮਾਜਿਕ ਜੀਵਨ, ਆਰਥਿਕ ਜੀਵਨ
- ਜੈਨ ਧਰਮ ਅਤੇ ਬੁੱਧ ਧਰਮ: ਜੈਨ ਧਰਮ, ਜੈਨ ਧਰਮ ਦੇ ਪ੍ਰਮੁੱਖ ਸਿਧਾਂਤ,ਬੁਧ ਧਰਮ

12. ਮੌਰੀਆ ਅਤੇ ਸ਼ੁੰਗ ਕਾਲ (300 ਈ.ਪੂ. ਤੋਂ 200 ਈ.ਪੂ.)

- ਮੌਰੀਆ ਵੰਸ਼: ਅਸ਼ੋਕ ਮਹਾਨ
- ਮੌਰੀਆ ਰਾਜ ਪ੍ਰਬੰਧ, ਸਮਾਜਿਕ ਅਤੇ ਆਰਥਿਕ ਸਥਿਤੀ
- ਕਲਾ ਅਤੇ ਭਵਨ ਨਿਰਮਾਣ
- ਮੌਰੀਆ ਸਮਾਰਾਜ ਦਾ ਪਤਨ
- ਸ਼ੁੰਗ ਵੰਸ਼

13. ਭਾਰਤ 200 ਈ.ਪੂ. ਤੋਂ 300 ਈ. ਤੱਕ

- ਦੱਕਨ
- ਸਾਤਵਾਹਨ:ਸ਼ਾਸਨ ਪ੍ਰਬੰਧ,ਆਰਥਿਕ ਦਸ਼ਾ, ਧਰਮ,ਕਲਾ ਅਤੇ ਭਵਨ ਨਿਰਮਾਣ ਕਲਾ,
- ਦੱਕਨ ਅਤੇ ਦੱਖਣੀ ਭਾਰਤ ਦੀ ਮਹਾਪਾਸ਼ਾਣ ਸੰਸਕ੍ਰਿਤੀ
- ਦੱਖਣੀ ਭਾਰਤ: ਚੋਲ,ਪਾਂਡਯਾ,ਚੇਰ,ਵਪਾਰ,ਲੋਕਾਂ ਦਾ ਜੀਵਨ, ਧਰਮ, ਈਸਾਈ ਮਤ
- ਉੱਤਰੀ ਭਾਰਤ: ਸ਼ਕ, ਪਹਲਵ, ਕੁਸ਼ਾਨ

14. ਗੁਪਤ ਸਾਮਰਾਜ(300 ਈ. ਤੋਂ 600 ਈ. ਤੱਕ)

- ਮਹਾਨ ਗੁਪਤ ਸ਼ਾਸਕ: ਸਮੁਦਰ ਗੁਪਤ, ਚੰਦਰ ਗੁਪਤ ਦੂਜਾ ਵਿਕਰਮਾਦਿਤਿਆ,ਸਕੰਦ ਗੁਪਤ,
- ਰਾਜ ਪ੍ਰਬੰਧ
- ਸਮਾਜ
- ਆਰਥਿਕ ਜੀਵਨ
- ਕਲਾ ਅਤੇ ਸਾਹਿਤ
- ਵਿਗਿਆਨ ਅਤੇ ਤਕਨੀਕ

15. ਹਰਸ਼ਵਰਧਨ ਕਾਲ (600 ਈ. ਤੋਂ 650 ਈ:)

- ਹਰਸ਼ਵਰਧਨ
- ਸ਼ਾਸਨ ਪ੍ਰਬੰਧ

- ਸਮਾਜਿਕ ਅਤੇ ਆਰਥਿਕ ਜੀਵਨ

16. ਚਾਲੂਕਿਆ ਅਤੇ ਪੱਲਵ

- ਚਾਲੂਕਿਆ ਵੰਸ਼, ਕਲਾ ਅਤੇ ਧਰਮ,
- ਪੱਲਵ ਵੰਸ਼, ਕਲਾ ਅਤੇ ਧਰਮ

17. ਭਾਰਤ ਅਤੇ ਸੰਸਾਰ:-

- ਭਾਰਤ ਦੇ ਪੱਛਮੀ ਦੇਸ਼ਾਂ ਨਾਲ ਸੰਬੰਧ
- ਭਾਰਤ ਦੇ ਇਰਾਨ ਨਾਲ ਸੰਬੰਧ
- ਭਾਰਤ ਦੇ ਯੂਨਾਨ ਨਾਲ ਸੰਬੰਧ
- ਭਾਰਤ ਦੇ ਮੱਧ ਏਸ਼ੀਆ ਅਤੇ ਚੀਨ ਨਾਲ ਸੰਬੰਧ
- ਰੋਮ ਨਾਲ ਭਾਰਤ ਦੇ ਸੰਬੰਧ
- ਭਾਰਤ ਦੇ ਦੱਖਣੀ-ਪੂਰਬੀ ਏਸ਼ੀਆ ਨਾਲ ਸੰਬੰਧ

ਭਾਗ-III

ਸਮੁਦਾਇ ਅਤੇ ਇਸਦਾ ਵਿਕਾਸ

18. ਸਮੁਦਾਇ ਅਤੇ ਮਨੁੱਖੀ ਲੋੜਾਂ :-

- ਸਮੁਦਾਇਕ ਜੀਵਨ ਦਾ ਆਰੰਭ
- ਕੁਦਰਤੀ ਵਾਤਾਵਰਨ ਤੋਂ ਮਨੁੱਖੀ ਵਾਤਾਵਰਨ
- ਸਮੁਦਾਇਕ ਜੀਵਨ ਦੀ ਲੋੜ
- ਦੇਸ਼/ਕੌਮ ਅਤੇ ਸਮੁਦਾਇ ਲਈ ਸਾਡੇ ਫ਼ਰਜ਼
- ਭਾਰਤੀ ਸੱਭਿਆਚਾਰਕ ਭਿੰਨਤਾਵਾਂ

19. ਪੇਂਡੂ ਵਿਕਾਸ ਅਤੇ ਸਥਾਨਕ ਸਰਕਾਰ-

- ਪਿੰਡਾਂ ਦੀ ਬਦਲਦੀ ਨੁਹਾਰ
- ਸਥਾਨਕ ਸ਼ਾਸਨ-ਪੇਂਡੂ: ਗ੍ਰਾਮ ਪੰਚਾਇਤ, ਪੰਚਾਇਤ ਦੇ ਕੰਮ, ਆਮਦਨ ਦੇ ਸਾਧਨ
- ਪੰਚਾਇਤ/ਬਲਾਕ ਸੰਮਤੀ: ਸੰਗਠਨ, ਪੰਚਾਇਤ/ਬਲਾਕ ਸੰਮਤੀ ਦੇ ਕੰਮ, ਆਮਦਨ ਦੇ ਸਾਧਨ
- ਜ਼ਿਲ੍ਹਾ ਪ੍ਰੀਸ਼ਦ: ਜ਼ਿਲ੍ਹਾ ਪ੍ਰੀਸ਼ਦ ਦੇ ਕੰਮ, ਆਮਦਨ ਦੇ ਸਾਧਨ

20. ਸ਼ਹਿਰੀ ਵਿਕਾਸ ਅਤੇ ਸਥਾਨਕ ਸਰਕਾਰ:-

- ਨਗਰ-ਪੰਚਾਇਤ/ਕੌਂਸਲ: ਨਗਰ ਪੰਚਾਇਤ ਦੀਆਂ ਸ਼ਕਤੀਆਂ ਅਤੇ ਕੰਮ
- ਨਗਰ-ਪਾਲਿਕਾ :ਨਗਰ-ਪਾਲਿਕਾ ਦਾ ਸੰਗਠਨ, ਨਗਰ ਪਾਲਿਕਾ ਦੇ ਕੰਮ

- ਨਗਰ-ਨਿਗਮ: ਨਗਰ ਨਿਗਮ ਦੇ ਕੰਮ, ਨਗਰ-ਪਾਲਿਕਾ ਅਤੇ ਨਗਰ-ਨਿਗਮ ਦੀ ਆਮਦਨ ਦੇ ਸਾਧਨ
- ਜ਼ਿਲ੍ਹਾ – ਪ੍ਰਬੰਧ: ਜ਼ਿਲ੍ਹਾ-ਪ੍ਰਬੰਧਕ, ਜ਼ਿਲ੍ਹਾ-ਪ੍ਰਬੰਧਕਾਂ ਦੇ ਕੰਮ
- ਸੜਕ ਸੁਰੱਖਿਆ

21. ਸਰਵਜਨਕ ਸੰਪਤੀ ਦੀ ਸੰਭਾਲ:-

- ਸਰਵਜਨਕ ਸੰਪਤੀ ਦੀਆਂ ਕਿਸਮਾਂ ਅਤੇ ਸੰਭਾਲ
- ਸਰਵਜਨਕ ਸੰਸਥਾਵਾਂ/ਸੇਵਾਵਾਂ ਦੀ ਸੰਭਾਲ
- ਇਤਿਹਾਸਕ ਇਮਾਰਤਾਂ ਅਤੇ ਸਮਾਰਕਾਂ ਦੀ ਸੰਭਾਲ

Academic year 2026-27

Social science

Class- 6th

Unit-I Our Habitat

1. **Earth- As a member of solar system**
   - Universe, Sun, Satellites, Moon, Comets, Asteroids, Meteors and Meteorites
   - The Earth – Its Shape and Size.
2. **Motions of the Earth**
   - Rotation, Effects of Rotation
   - Revolvation of the Earth, The Phenomenon of Seasons.
3. **Globe – The Model of the Earth**
   - Latitude, Some important parallels of Latitudes, Importance of Latitude,
   - Longitude, Importance of Longitude
   - Grid, Importance of Grid
   - Local Time and Standard Time
   - Heat Zones of the Earth: Hot zone or Torrid zone, Moderate or Temperate zone, The cold or Frigid Zone
4. **How Maps Help Us**
   - How do maps help us
   - Different Types of Maps

- Essential Components of Maps
- Conventional Symbols
- How to study a map

5. **Realms** of the **Earth**
   - Lithosphere: Landforms, Importance of Lithosphere, Continents,
   - Hydrosphere: Importance of Hydrosphere
   - Atmosphere
   - Biosphere.
6. **Our India – In the World**
   - Location
   - Neighbouring Countries
   - Political Set-up
   - Relief and Physical Divisions of India: The great Mountains of North, The Northern Plains, The Peninsular Plateau, The Coastal plains, The Islands.

Part II

People and Society in the Ancient Period

7. **Study of Ancient History – Sources**
   - Pre-history and History
   - Sources of History: Literary Sources, Archaeological Sources, Ancient Coins, Monuments, Inscriptions.
8. **Early Man – The Stone Age**
   - Old Stone Age
   - Middle Stone Age: The discovery of fire, The Wheels
   - New Stone Age: Man as Producer, Man as Artist.
9. **The Harappan Civilization (3000 BCE – 1900 BCE)**
   - Harappan Civilization in Punjab
   - Town Planning
   - Social Life

- Economic Life
- Religion
- Art and knowledge of writing
- Decline of the Indus Valley Civilization.

10. **The Vedic Age (1500 BCE – 500 BCE)**
    - The Political Life
    - Social Life
    - Economic Life
    - Religious Life
    - Science and Technology.
11. **India: From 600 BCE to 400 BCE**
    - Kingdoms and Republics: The Rise of Magadha, The Political Life and Administration, Social Life, Economic Life
    - Jainism and Buddhism: Jainism, Main doctrines of Jainism, Buddhism.
12. **The Maurya and Shungas (300 BCE – 200 BCE)**
    - Mauryan Dynasty, Ashoka the Great
    - Mauryan Administration, Social and Economic Conditions
    - Art and Architecture
    - Decline of Mauryas
    - The Shungas.
13. **India: From 200 BCE to 300 CE**
    - The Deccan
    - Satavahanas, Administration, Economic Conditions, Religion, Art and Architecture
    - Megalithic Culture of Deccan and South India
    - South India: The Cholas, Pandyas, Cheras, Trade, Life of the people, Religion, Christianity
    - North India: The Sakas (scythians), Parthians, The Kushanas.

14. **The Gupta Empire (300 CE – 600 CE)**

- Great Gupta Rulers – Samudragupta, Chandragupta II Vikramaditya, Skandagupta
- Administration
- Society
- Economic Life
- Art and Literature
- Science and Technology.

15. **The period of Harshavardhana (600 CE – 650 CE)**

- Harshavardhana
- Administration
- Social and Economic Life.

16. **The Chalukyas and Pallavas**

- The Chalukyas: Art and Religion
- The Pallavas: Art and Religion.

17. **India and the World**

- India's cultural Contacts with the Western Countries
- India's contact with Iran
- India's contact with Greek
- India's contact with Central Asia and China
- India's contact with Rome
- India's contact with Southeast Asia.

Part III

Community and Its Development

18. **Community Meet Human Needs**

- Beginning of Community Life
- From Natural to man-made Environment
- Need of Community

- Our Duties towards Community
- Cultural Diversity of India.

19. **Rural Development and Local Self-Government**

- Changing Face of Villages
- Local Self-Government – Rural: Gram Panchayat, Functions of Gram Panchayat, sources of income
- Panchayat/Block Samiti: Functions, Sources of income
- Zila Parishad: Functions, sources of income.

20. **Urban Development – Local Self-Government**

- Nagar Panchayat: Functions and sources of income
- Municipal Councils: Organisation, Functions
- Municipal Corporation, Organization, Functions, Income
- District Administration: District Administrator, Functions of District Administrator
- Road Safety.

21. **Public Property and Its protection**

- Types of Public Property
- Care of Public Utility Services
- Preservation of Historical buildings/Monuments